

VENEZUELA BİLGİ NOTU

HAZİRAN 2024

GÜNCEL VERİLER

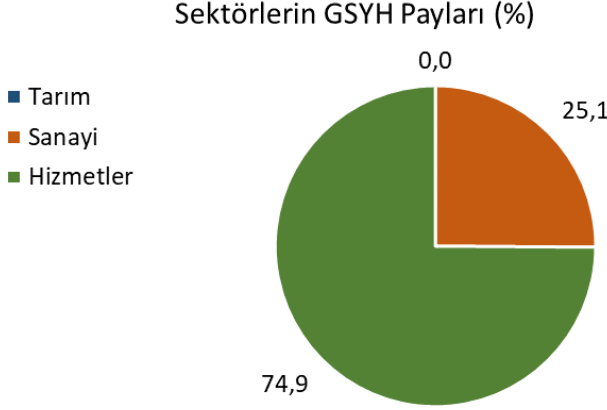
MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2022	2023	2024
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	92,1	97,1	102,3
Büyüme	%	8,0	4,0	4,0
Nüfus	Milyon Kişi	26,9	26,5	26,5
Kişi Başı Gelir	USD	3.422	3.659	3.867
Enflasyon	%	234,0	190,0	160,0
İşsizlik Oranı	%	-	-	-
Cari Denge / GSYH	%	3,6	3,4	4,7
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-6,0	-3,4	-
İhracat	Milyar USD	4,9	7,1	-
İthalat	Milyar USD	11,2	9,8	-

Kaynak: IMF Küresel Ekonomik Görünüm Nisan 2024, Trademap

1. GENEL GÖRÜNÜM

Kaynak: Venezuela Merkez Bankası, 2019 ilk çeyrek yıllıklandırılmış

Simón Bolívar ve José de San Martín'in Latin Amerika'da başlattığı bağımsızlık hareketleri sonucu 1812 yılında bağımsızlığını kazanmıştır. 1958 yılına kadar otokrasi ile yönetilen ülke, 1970'lere gelindiğinde örnek demokrasilerden biri olarak gösterilmiştir. 300 milyon varil ile dünyanın en fazla petrol rezervine sahip ülkesi olan Venezuela, uluslararası güven ortamıyla beraber 1970'lerin sonuna kadar dünyanın en büyük petrol ihracatçısı olmuş, Latin Amerika'nın en büyük ekonomilerinden biri haline almıştır. Petrol gelirlerinin etkisiyle kentleşme artarken diğer sektörler önemini yavaş yavaş kaybetmiştir. 1980'lerde petrol fiyatlarındaki düşüş ile dış borç artarken komşu ülkelere nazaran Venezuela'nın iyi durumda olması, Kolombiya gibi ülkelere kaçak göçleri artırmıştır. Petrolün diğer sektörlerin önüne geçmesi nedeniyle Venezuelalılar kentlere giderken göçmenler ise tarım sektöründe ana üretici konumuna gelmiştir. 1998 seçimlerinde Chavez'in göreve gelmesi 1999 yılında yeni anayasanın halkoylamasıyla kabul edilmesiyle 'Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti' ismini alan ülkede yeni yönetimle birlikte yoksullukla mücadele edilmiş, küreselleşmenin etkisiyle enerji gelirleri ciddi şekilde yükselmiştir. Chavez'in yoksul kesime verdiği sübvansiyonlar ile 1998'de %55'in üzerinde olan yoksulluk, 2007'de %27'ye kadar gerilemiştir. Ancak, 2008 kriziyle birlikte yüksek işsizliğin baş göstermesi, kamunun daha çok sübvansiyon yapmasına neden olmuştur.

2012 yılı seçimlerinden sonra Chavez'in görevden alınmasına karar verilirken hastalığı gerekçesiyle görevinde kalmıştır. Mart 2013'te hayatını kaybetmesiyle Chavez'in yerine Nicolás Maduro seçilmiştir. Maduro göreve geldikten bir sene sonra hali hazırda yüksek olan dış borcun yanında petrol fiyatlarındaki düşüş yaşanması kamu harcamalarını sınırlamış, enflasyonun ve işsizliğin artmasına neden olmuştur. Tarım sektörü 1950'lerde desteklenmesine karşın insanların kentlere göçü sebebiyle çoğunlukla Kolombiya gibi diğer ülkelere göçen insanlara bırakılmıştır. Bunun yanı sıra, dağlık kesimlerin yoğun olması, humus yönünden toprağın fakir olması gibi unsurlar tarım sektörünün gelişimini sınırlamıştır. 2014'ten bu yana Venezuela ekonomisi, mili hasıladaki ciddi daralma, hiperenflasyon ve insani krizlerle belirginleşen dramatik bir düşüş yaşamıştır. 2010 yılında milî geliri 300 milyar USD'nin üzerindeyken 2023'te 100 milyar USD'nin altına düşmüştür. Ekonomik düşüş, düşen petrol fiyatları, ekonomik kötü yönetim ve siyasi istikrarsızlığın birleşimiyle hızlanmıştır.

VENEZUELA BİLGİ NOTU

2014 yılı verilerine göre, tarımın milli gelir içerisindeki payı %5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Tarımsal üretim çoğunlukla And ve Los Llanos bölgelerinde yapılmaktadır. 2020 yılı verilerine göre, şeker pancarı, mısır, muz, palm yağı, patates ve ananas en çok yetiştirilen tarımsal ürünlerdir. Ülkede maden potansiyeli yüksek olmasına karşın Venezuela maden sektörü Latin Amerika'daki ülkelere nazaran gelişmemiştir. Laterit toprağın bulunduğu bölgelerde demir cevherleri bulunmaktadır. Devlet yaklaşık 40 yıl önce demir cevheri endüstrisini kamulaştırmıştır. 2011 yılında alınan karar ile ülkede çıkarılan altın Venezuela Merkez Bankası'na satılmak zorundadır. 2015 yılında ülkede 7 milyon tona yakın demir çıkarılırken 2019 yılında 2 milyon seviyesine gerilemiştir. Benzer şekilde boksit çıkarımı 2015 yılında toplam 1 milyon ton civarından 2019 yılında 50 bin tona kadar gerilemiştir. 2016 yılında niyobyum, tantal madenleri için 2017 ve 2018 yıllarında ise elmas, bakır, gümüş ve kömür madenlerinin devlet tarafından keşfedilip çıkarılması yasalaşmıştır. Petróleos de Venezuela, S.A. (PdVSA, Venezuela devlet petrol şirketi) petrol çıkarımında İtalyan Eni, ABD'li Chevron, İspanyol Repsol gibi iştiraklerle ortaklıklar yapılmaktadır. Venezuela yasalarına göre, ortak iştiraklerle yapılan anlaşmalarda PdVSA'nın %50'den fazla hisseye sahip olması gerekmektedir. Trump yönetiminin direk Venezuela petrol sektörünü de hedef almasıyla petrol çıkarımı 2013 yılında günde 2,7 milyon varil seviyesindeyken 2020 yılında 500 bin varil seviyesine gerilemiştir.

Petrol rezervi bakımından dünyanın beşte birine sahip ülkede Trump yaptırımlarından sonra mazot kıtlığı yaşanırken hali hazırda hükümetin sübvansiyonları nedeniyle petrol türevleri yok pahasına kamyonculara ve kamu taşımacılarına verilmektedir. Mayıs 2022'de çıkan haberlerde sübvansiyonların azaltılacağı, Amerikan dolarına endeksli dizel benzin satışına izin verileceği konuşulmaktadır.

Dünyanın en büyük sekizinci doğal gaz rezervine sahip olan Venezuela'da doğal gaz çıkarımı 2010 ile 2017 yılları arasında günlük 100 bin ton varil seviyesinde seyrederken 2019 yılında bu rakam 80 bin ton varilin altına gerilemiş, 2020 yılında ise 50 bin ton varil seviyesinde gerçekleşmiştir.

İmalat sanayinde kamu kontrolündeki petrol endüstrisinin öne çıktığı Venezuela'da inşaat ekipmanları, gıda, tekstil, demir-çelik, alüminyum ve otomotiv parçaları dahil birçok sektör bulunmaktadır. Ford motor şirketi 1962 yılında otomotiv parçalarını birleştirmeye başladığı ülkede 50 yılı devirirken iç karışıklıklara rağmen sınırlı da olsa üretimlerine devam etmiştir. Coca-Cola, McDonalds gibi uluslararası gıda firmaları Venezuela'da aktif bulunmaktadır. Sanayi sektörünün milli gelir içerisindeki payı iç karışıklıklardan önce %39,6 seviyesinde seyrederken ABD yaptırımlarının ardında sanayinin ne seviyede olduğu tahmin edilememektedir.

Venezuela Merkez Bankası verilerine göre, 2019 yılının ilk çeyreğinde petrol sektörünün milli gelir içerisindeki payı %13, sanayinin payı ise %25 seviyesindedir. Bankacılık ve finans, konut, eğitim, sağlık, otel ve restoranlar ile eğlence sektörünün oluşturduğu hizmet sektörünün milli gelirdeki payı %55 seviyesindeyken istihdamın üçte ikisini bu sektör sağlamaktadır.

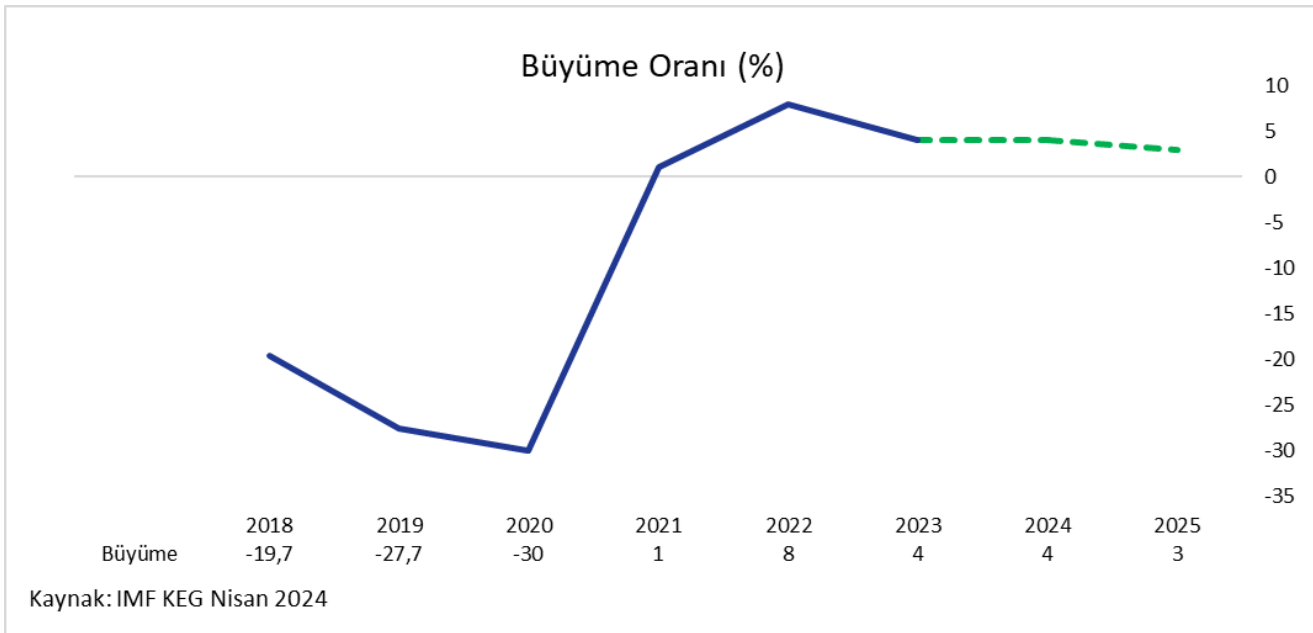
VENEZUELA BİLGİ NOTU

Guyana Yaylaları ve dünyaca ünlü Angel Şelalesinin de bulunduğu ve turizm sektörünün önemli döviz kalemi olduğu ülkede 2013 yılında 1,1 milyona yakın turist ülkeyi ziyaret ederken 2019 yılında bu rakam 400 bin seviyesinde olmuştur. 2017 yılında yapılan araştırmaya göre, El Salvador ve Honduras'tan sonra cinayet oranlarının en yüksek olduğu ülkede 2021 yılında cinayet oranlarının geçen yıllara göre düştüğü tahmin edilmektedir. Yüksek (hiper) enflasyon 2018 yılı sonunda %130.060 seviyesine kadara yükselirken 2019 yılında %9585 seviyesine kadar geriledi. 2020 yıl sonunda enflasyonunun %3000 seviyesinde olduğu ülkede Nisan 2022'de %222 olarak gerçekleşmiştir. Gıda enflasyonu ise %2000'lerin üzerinden Nisan 2022'de %193'e gerilemiştir. Hükümet Ağustos 2018'de para biriminden 5 sıfır atılmak suretiyle hiperenflasyonla mücadele etmiş, ancak yükselen enflasyonu düşürememiştir. Venezuela'da 2020 yılı Haziran verilerine göre asgari ücret 4 USD seviyesinde olurken IMF 2020 verilerine göre kişi başına düşen gelir 1700 USD seviyesindedir.

BÜYÜME: 2014 yılında başlayan protestolar ve iç karışıklıkların etkisiyle ABD yaptırımlarına uğrayan ülke takip eden sekiz sene boyunca küçülmüştür. 2014 yılında başlayan iç karışıklıklar, artan işsizlik, politik istikrarsızlık ve akabinde tartışmalı seçim ile ekonomi daralma dönemine girmiştir. 2013 yılında 260 milyar USD seviyesinde olan milli gelir 2020 yılında %80 azalarak 47 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir. IMF verilerine göre, 2020 yılında Venezuela ekonomisinin %30 daraldığı 2021 yılında ise %1 genişlediği tahmin edilmektedir. Latin Amerika ve Karayipler Ekonomi Komisyonu (ECLAC) verilerine göre, 2020 yılında Venezuela %30 daralırken 2021 yılında ise %3 küçülmüştür. İstihdamın üçte ikisini oluşturan hizmet sektörünün olumsuz etkilenmesi 2020 yılında küçülmede etkili olurken dip gören petrol fiyatlarından ötürü ihracatın bir önceki yıllara göre sert şekilde düştüğü öngörülmektedir.

2022 yılında Rusya Ukrayna gerginliklerinin petrol fiyatlarının yükseltmesiyle Venezuela ekonomisi %8 büyüme göstermiştir. Yerel tarım çabası ve sosyal konut programlarının da büyümeyi sürükleyici unsurlar olduğu tahmin edilmektedir. 2023 yılında Venezuela ekonomisi IMF'ye göre %4 büyürken %5,6'lık beklentilerin altında kalmıştır. Petrol üretiminin günlük 73 bin varile yükselmesi beklenen 2024 yılında Venezuela'nın %4'lük büyümesini sürdüreceği tahmin edilmektedir.

2. SWOT ANALİZİ

Güçlü Yönleri: Dünyanın en büyük kanıtlanmış petrol rezervlerinden bazılarında sahip ülke olması, Venezuela'yı küresel enerji piyasalarında kritik bir oyuncu haline getirmektedir. Doğal gaz ve maden rezervleri (altın ve elmas gibi) da önemli bir ekonomik potansiyel sunmaktadır. Coğrafi konumu, hem Karayip hem de Atlantik pazarlarına erişim sağlayarak ticaret yollarını ve ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Çeşitli ekosistemleri turizmi ve çevre dostu girişimlere ve sürdürülebilir kalkınma projelerine yönelik potansiyel yatırımları desteklemektedir. Ekonomik zorluklara rağmen Venezuela, tarihsel olarak güçlü eğitim kurumları nedeniyle özellikle teknik ve profesyonel alanlarda nispeten eğitilmiş bir işgücüne sahiptir.

Zayıf yönleri: Hiperenflasyon, para birimindeki şiddetli devalüasyon ve uzun süreli durgunluk, ekonomik istikrarı zayıflattı, yatırımcı güvenini azaltarak zorlu bir iş ortamı yarattı. Hükümet anlaşmazlıkları ve uluslararası yaptırımlarla karakterize edilen, devam eden siyasi kriz, politika tutarsızlığına yol açtı. Bu durum, ekonomik toparlanma çabalarını engelledi ve engellemeye devam etmektedir. Yıllar süren yetersiz yatırım ve kötü yönetim, enerji, ulaşım ve kamu hizmetleri de dahil olmak üzere altyapının bozulmasına yol açarak ekonomik aktiviteyi ve yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. Petrol ihracatına aşırı bağımlılık, ekonomiyi küresel petrol fiyatlarındaki dalgalanmalara karşı savunmasız hale getirmektedir. Çeşitlendirmenin olmayışı ekonomik şoklara karşı dayanıklılığı sınırlamaktadır. Yaygın yoksulluk, gıda güvensizliği ve önemli miktarda göçmen ve mültecinin ülke dışına çıkışı, ciddi sosyal ve ekonomik zorluklar yaratmıştır.

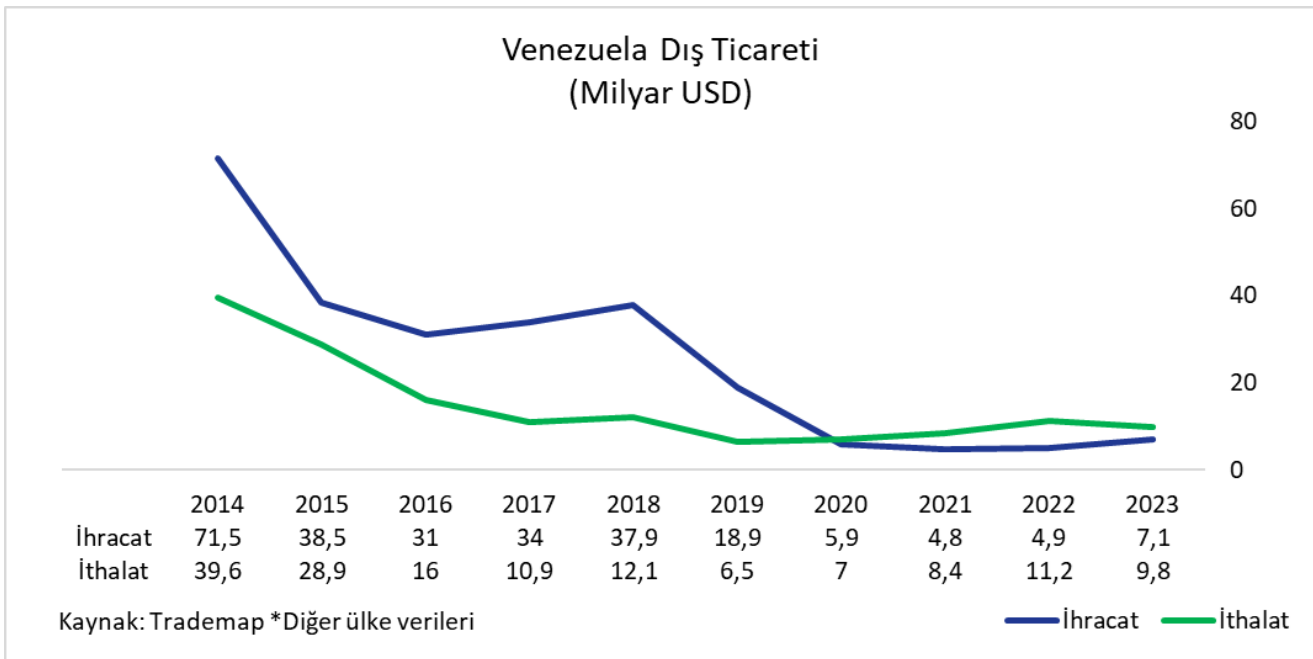
Fırsatlar: Ekonomiyi petrolün ötesinde, özellikle tarım, turizm, madencilik ve yenilenebilir enerji gibi sektörlerde çeşitlendirme potansiyeli bulunmaktadır. Küçük ve orta ölçekli işletmeleri destekleme çabaları da ekonomik büyümeyi teşvik edebilir. İyileştirilmiş diplomatik ilişkiler ve yaptırımların potansiyel olarak hafifletilmesi, uluslararası yardıma, doğrudan yabancı yatırıma ve uluslararası kuruluşlarla işbirliklerine kapı açabilir. Fintech ve dijital hizmetler de dahil olmak üzere teknolojiye ve yeniliğe yapılan yatırım, Venezuela'nın eğitilmiş iş gücünü güçlendirerek yeni ekonomik fırsatlar yaratabilir. Komşu ülkelerle ve Mercosur gibi bölgesel ticaret bloklarıyla bağların güçlendirilmesi ticareti, yatırımı ve ekonomik istikrarı artırabilir.

Tehditler: Devam eden uluslararası yaptırımlar ve özellikle ABD ve Avrupa Birliği'nden kaynaklanan diplomatik izolasyon, ekonomik toparlanmayı engelleyebilir; küresel finansal sistemlere erişimi sınırlandırabilir. Yüksek düzeydeki yoksulluk, eşitsizlik ve hükümetten duyulan memnuniyetsizlik toplumsal huzursuzluğa yol açabilir. Bu durum ekonomiyi daha da istikrarsızlaştırabilir, yatırımları caydırabilir. İklim değişikliği ve çevresel bozulma, özellikle Venezuela'nın doğal kaynaklara ve tarıma bağımlılığı göz önüne alındığında, uzun vadeli riskler doğurmaktadır. Yaygın yolsuzluk, hukukun üstünlüğünün zayıf olması ve kötü yönetim, ekonomik reform ve kalkınma çabalarının önündeki başlıca engeller olmaya devam etmektedir. Hastalıkların yeniden ortaya çıkması ve yetersiz sağlık altyapısı da dahil olmak üzere halk sağlığı sorunları, iş gücü verimliliğini ve ekonomik istikrarı etkileyebilir.

3. DIŞ TİCARET

Venezuela dış ticareti verileri Mart 2019'dan sonra açıklanmadığı için diğer ülke verileri derlenerek ticaret verileri oluşturulmuştur. Ülkenin yaptırımlara uğraması nedeniyle Venezuela'dan petrol satın alan ülkelerin bunu gizleme çabası ticaret verilerinin açıklanmamasında önemli bir nedendir. Salgın sonrası 2020 ile 2022 arasında Venezuela ihracatı 5,2 milyar USD iken 2023 yılında 7,1 milyar USD seviyesine yükselmiştir. 2020 ile 2022 arasında 8,9 milyar USD olan ithalatı ise 2023 yılında 9,8 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir.

2022 yılı verilerine göre, Venezuela ihracatının %25'ini enerji sektörü, %20,3'ünü demir çelik sektörü oluşturmaktadır. Organik kimyasallar, alüminyumdan eşya, balıklar ve deniz canlıları, gübreler, altın ve mücevher, bakır ve bakırdan eşya sektörleri ülkenin ihracatında öne çıkan diğer sektörlerdir.

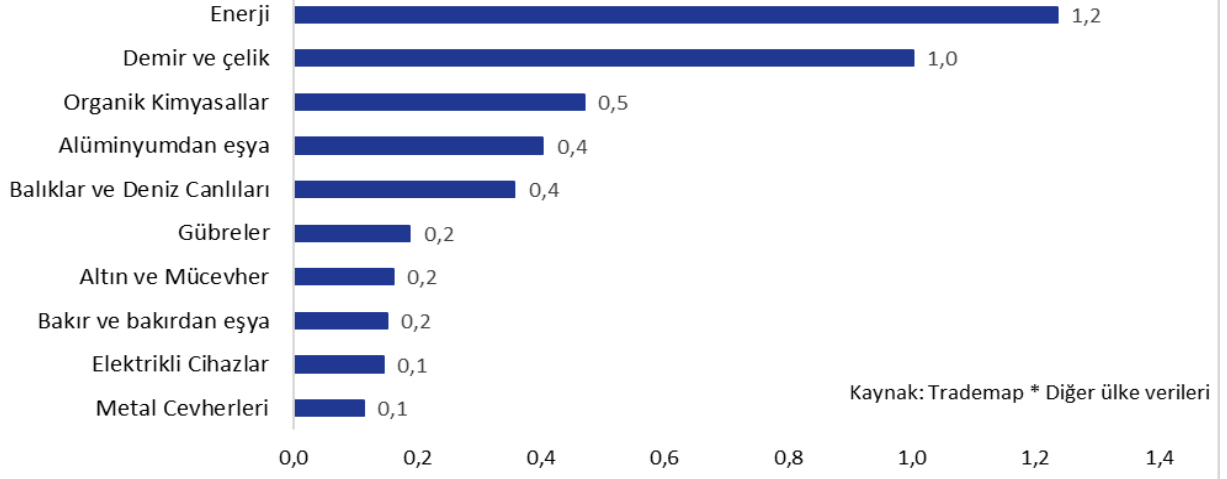
Ülkenin ithalatında ise elektrikli cihazlar ithalatı 2020 yılında 600 milyon USD seviyesinden 2021 ve 2022 yıllarında 900 milyon USD ve 1,2 milyar USD'ye yükselmiştir. Makinalar sektöründe klimalar, bilgisayarlar, buzdolapları, vantilatörler, enjeksiyon pompaları başı çekerken 2020 ve 2021 yıllarında 600-700 milyon USD seviyesinde olan ithalat 2022 yılında 900 milyon USD'ye çıkmıştır. Mısır, buğday ve pirinç başta olmak üzere hububat ithalatı yılda ortalama 700 milyon USD seviyesinde gerçekleşirken 2022 yılında 800 milyon USD'ye yükselmiştir. Plastikler sektöründe etilen polimer, propilen poliasetaller fasıllarında; otomotiv sektöründe ise otomotiv yan sanayi parçaları, binek otomobiller fasılları öne çıkmaktadır.

Ülke ihracatında ABD'nin payı 2023 yılında %53 seviyesinde olurken Çin, İspanya, Brezilya ve Türkiye öne çıkmaktadır. İthalatında ise Çin'in payı %35, ABD'nin payı ise %26 seviyesinde olurken Brezilya, Kolombiya ve Türkiye başlıca tedarikçilerindedir.

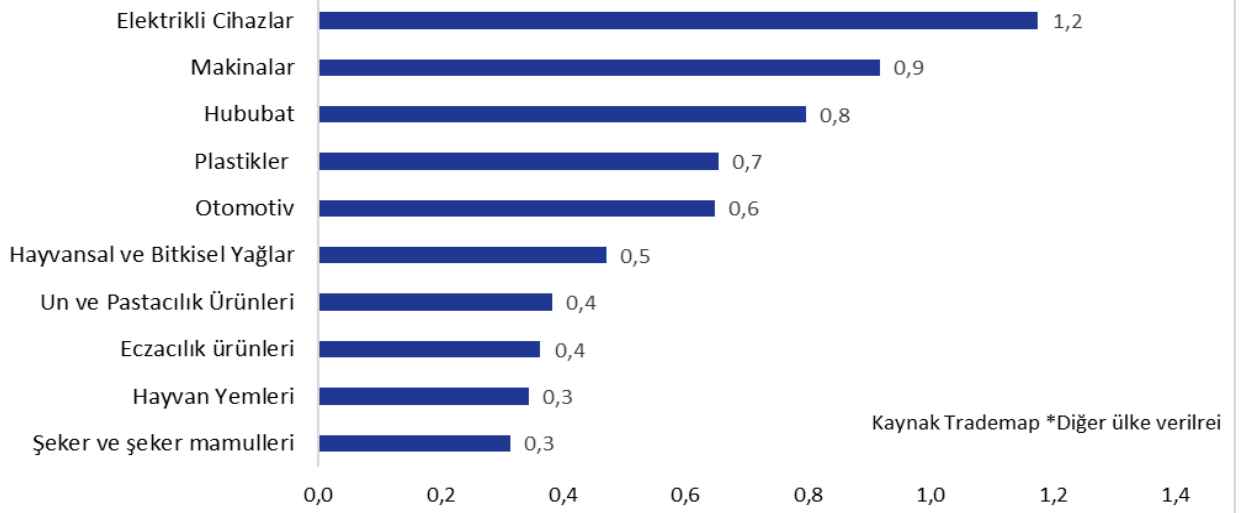
VENEZUELA BİLGİ NOTU

Venezuela İhracatı (2022, Milyar USD)

Venezuela İthalatı (2022, Milyar USD)

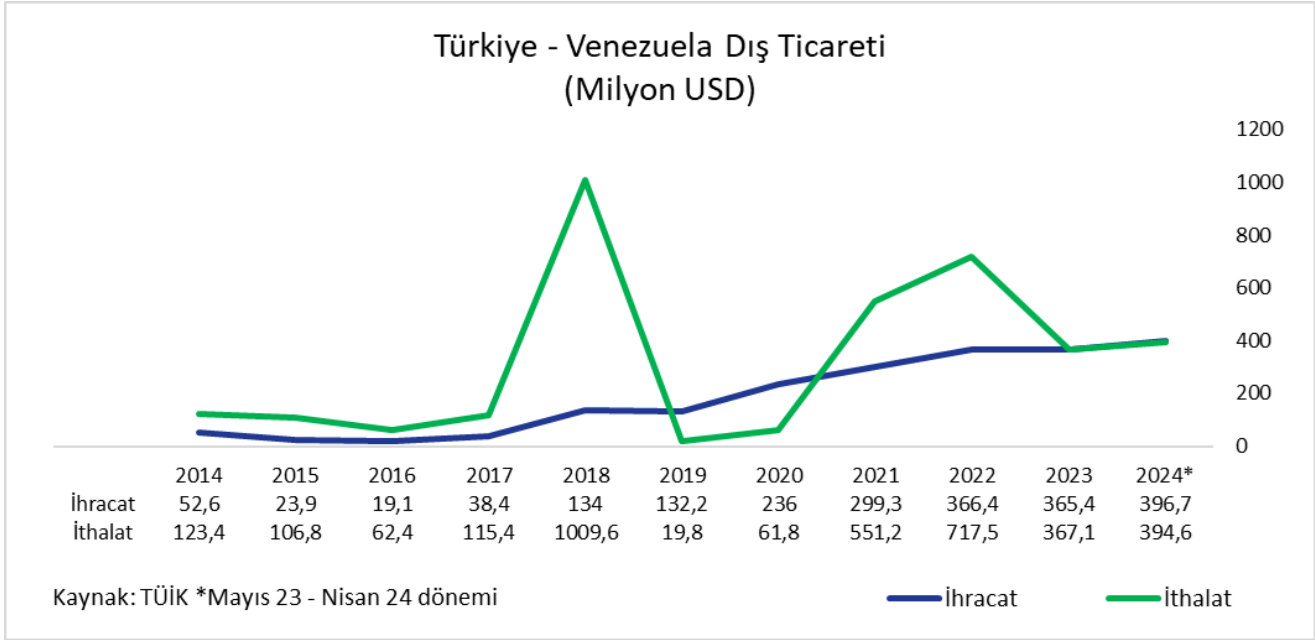

4. TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARET

Türkiye, Venezuela ile dış ticaretinde 2014 ile 2018 arasında net ithalatçı iken 2019 ile 2020 yıllarında ise net ihracatçı olmuştur. 2021 yılında Türkiye'nin Venezuela'dan ithalatı 8 kat artarak 550 milyon USD'ye yükselmiş, Türkiye'nin Venezuela'ya ihracatı ise %27'lik artışla 300 milyon USD olmuştur. 2022 yılında Türkiye'nin Venezuela'dan ithalatının %30 yükseldiği bir dönem olurken Türkiye'nin ihracatı %22 artmıştır. 2023 yılında ithalatın yarıya inmesi ile dış ticaret denge kazanırken dış ticaret hacmi 733 milyon USD seviyesinde gerçekleşmiştir. Mayıs 2023 ile Nisan 2024 arasındaki süreçte Türkiye'nin Venezuela'ya ihracatı 397 milyon USD, Venezuela'dan ithalatı 395 milyon USD olmuş, bu süreçte ülkemiz 2,1 milyon USD'ye yakın dış ticaret fazlası vermiştir. İki ülke arasında dış ticaret hacminin en yüksek olduğu dönem 1.144 milyon USD ile rekor seviyede olmuştur.

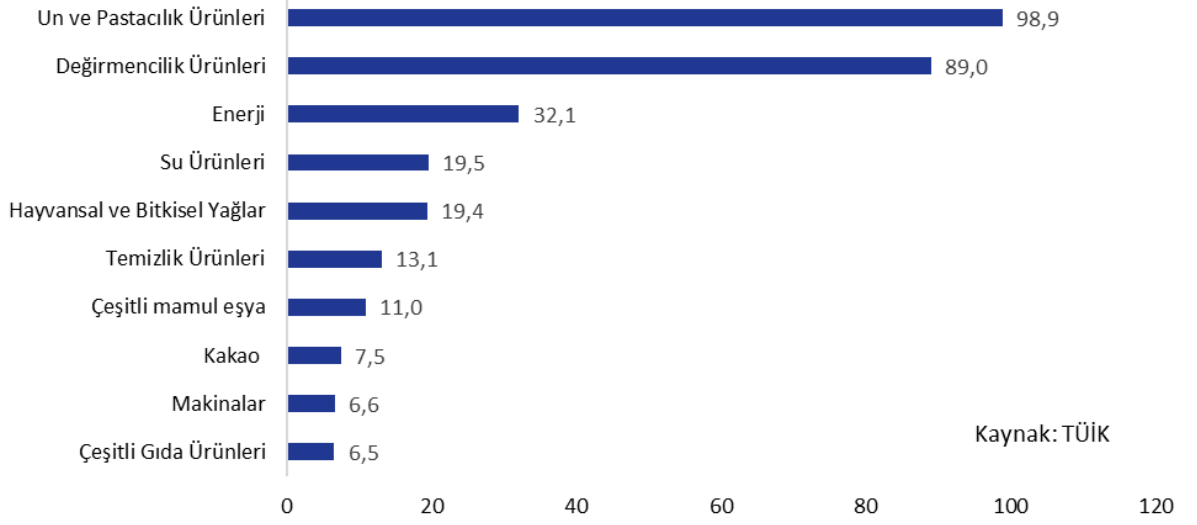
Türkiye, Venezuela'ya ihracatında un ve pastacılık ürünleri sektörü öne çıkmaktadır. Bu sektörde, makarnalar faslında ihracatımız 2020 yılından itibaren 100 milyon USD'nin üzerine çıkarken 2023 yılında 91,4 milyon USD'ye gerilemiştir. Değirmencilik ürünleri sektöründe ihracatımız 2022 ve 2023 yıllarında 90 milyon USD olurken enerji ihracatımız 2023 yılında 32 milyon USD olmuştur. 2023 yılında Türkiye Venezuela'dan 11 bin tona yakın işlenmiş petrol ihraç etmiştir.

2018 yılında Türkiye Venezuela'dan 1 milyar USD'ye yakın ithalat yapmış, bu ithalatın %90'ını ticaret finansmanında kullanılan altın faslından gerçekleştirmiştir. Demir çelik sektöründen ithalat ülkemizin Venezuela'dan ithalatında başı çekmektedir. Hurda faslında ithalatımız 2021 yılında 420 milyon USD'den 2022 yılında 475 milyon USD'ye yükselmiş, 2023 yılında ise 272 milyon USD ile en çok ithal edilen fasıl olmuştur.

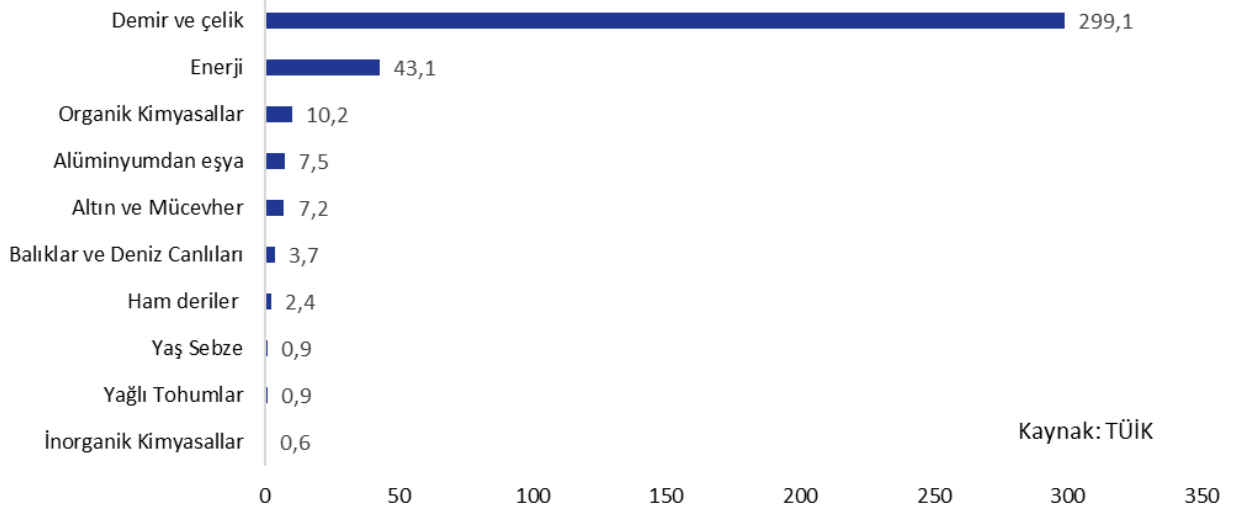
VENEZUELA BİLGİ NOTU

Türkiye'nin Venezuela'ya İhracatı (2023, Milyon USD)

Türkiye'nin Venezuela'dan İthalatı (2023, Milyon USD)

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[X](#) [@](#) [in](#) [v](#) [f](#) deikiletisim | [X](#) [v](#) deikint